

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ»

Ступінь освіти Бакалавр
Спеціальності Всі спеціальності (крім 263)

Тривалість викладання 9, 10 чверть

Заняття: 3 години на тиждень
Лекції 2 години на тиждень
Практичні 1 година на тиждень

Мова викладання українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2670>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «Психофізіологічні основи безпеки праці»

Інформація про викладачів:

	Столбченко Олена Володимирівна (лекції) доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки, доцент, кандидат технічних наук
	Персональна сторінка: https://aop.nmu.org.ua/ua/spivrob_kaf/prepods/stolbchenko/
	E-mail: stolbchenko.o.v@nmu.one

Анотація до курсу

Психофізіологічні основи безпеки праці - вибіркова дисципліна, яка вивчається з метою формування у майбутніх фахівців необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь які необхідні для практичної роботи, пов'язаної з наданням кваліфікованої психологічної допомоги особистості у процесі її професійного самовизначення, вибору професії, професійному відборі/доборі, працевлаштуванні.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психофізіологічні основи безпеки праці» є підготовка кваліфікованих спеціалістів, які досконало володіють

психологічним інструментарієм щодо виявлення психологічних особливостей суб'єкта праці та зможуть на високому рівні впроваджувати їх для забезпечення ефективності його професійної діяльності.

Реалізація мети вимагає трансформації загальних результатів навчання в професійні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

Завдання курсу:

За результатами вивчення дисципліни студент повинен знати:

- особливості трудової діяльності, її структуру та суть;
- психологічний інструментарій з метою виявлення психологічних особливостей суб'єкта праці та здійснення ефективного психологічно супроводження суб'єкта на усіх етапах його професійного життя;
- методи дослідження біоритмів людини, визначення працездатності людини, оцінювати психологічні якості людини, визначати метеочутливості людини, характеристики уваги людини при обробці інформації, визначення хронотипу людини і його вплив на безпеку праці, методи вивчення стресу та його попередження.

Здобувачі освіти будуть ознайомлені з історією, станом, перспективами розвитку психології праці, основними складовими психології праці, методами дослідження психології праці, поняттям про трудовий пост, робоче місце та професію, з мотивацією професійної діяльності, процеси становлення професіонала, умовами професійної діяльності та ефективність праці, формуванням професійних знань, умінь, навичок, образів виконання руху, дії, діяльності, професійна придатність та професіоналізм, професійним самовизначенням суб'єкта та професійна кар'єра.

2. Результати навчання:

Після вивчення дисципліни студент зможе:

- застосовувати теоретичні знання до розв'язання практичних проблем виробництва, профосвіти;
- здійснювати практичне професіографування з метою раціоналізації праці, профдобору, профорієнтації та профнавчання;
- проводити емпіричні дослідження з метою вивчення міграції робочих кадрів, динаміки працездатності, виробничого травматизму;
- здійснювати розробки-рекомендації по удосконаленню і підвищенню ефективності роботи працівників як в індивідуальній, так і спільній діяльності.

3. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
1 . Теоретичні основи психофізіологічних основ безпеки праці.
2 Історія та тенденції розвитку психології праці.
3. Людина і праця: взаємозв'язок.

4. Структура суб'єкта праці.
5. Психологічне професіографування.
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
Фізіологічні резерви організму та їх використання в процесі праці. Сутність обміну речовин і обміну енергії. Динаміка артеріального тиску крові при виконанні роботи
Стрес та стресостійкість організму.
Методи визначення працездатності людини.
Психологічні проблеми взаємної адаптації людини і машини в системі керування .

Самостійна робота (особистісно-орієнтована з елементами дистанційної).

Використовуються лабораторна й інструментальна база кафедри охорони праці та цивільної безпеки, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання, дистанційна платформа Moodle.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Баклицький І.О. Психологія праці: Підручник. 2-ге вид., пер. і доп. –К.: Знання, 2008. –655 с.
2. Балл Г.О., Бастун М.В., Гордієнко В.І., Красильникова Г.В., Красильников С.Р. Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навч. посіб. – Хмельницький: ТУП, 2001. –330 с.
3. Баріхашвілі І.І. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення. Навчальний посібник. –К.: Ніка-Центр, 2008. –208 с.
4. Бахтицький І.Д. Психологія праці: Підручник для ВНЗ. – К.: Знання, 2008. – 655 с.
5. Карпенко Г.В. Психологія праці та вибір професії: Навч.-метод. посібник. – Суми : Університетська книга, 2008. –168 с.
6. Кожан Т.О. Професійна орієнтація: Навч. посіб. – К., 2009. – 214 с.
7. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності / Підручник для студентів вищих навчальних закладів. –К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. –395 с.
8. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Теорія і практика професійного психологічного відбору: Навч. посіб. для слухачів та студ. ВНЗ. –К.: Ніка-Центр, 2006. –532 с.
9. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навч. посібник/за ред.. М.С. Корольчука. – К.: Ельга, Ніка-Центр ,2004. – 400 с.
10. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Підручник / Київський національний економічний ун-т. –К. : КНЕУ, 2003. –367 с.
11. Ложкин Г. В. Психологія праці / Г.В. Ложкин. – К. : Освіта України, 2013. – 124 с.
12. Нагаєв В.М. Конфліктологія: Курс лекцій. – К.: ЦНЛ, 2004. – 198 с. –

13. Психологія праці: навч. посіб. / Г.В. Ложкін, Н.Ю. Воленюк, О.О. Солтик; за заг. ред. Г.В. Ложкіна. – Хмельницький: ХНУ, 2013. – 191 с.
14. Психологія спілкування: Навчально-методичний комплекс МВС України. НАВСУ. Ін-т управління; Уклад. О.Ф. Юрчук. – Київ, 2002. – 35с. –
15. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с.
16. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / За наук. ред. Л.М. Карамушки. –К.: Фірма «ІНКОС», 2005. –366 с.
17. Боронова Г.Х., Прусова Н.В. Психологія праці: Конспект лекцій – <http://ua-referat.com/> Психологія праці Конспект лекцій Боронова
18. Григор'єва М.В. Психологія праці: Конспект лекцій – <http://ua-referat.com/> Психологія праці Конспект лекцій Григор'єва
19. Баклицький І.О. Психологія праці – http://pidruchniki.ws/15840720/psihologiya/psihologiya_pratsi_-_baklitskiy_io
20. Крушельницька Я.В. Психологія праці – <http://studentbooks.com.ua/content/view/123/76/>

Інформаційні ресурси

1. <http://www.dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
3. <http://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій.

Методичне забезпечення

1. Психофізіологічні основи безпеки праці. Методичні рекомендації та контрольні завдання для студентів заочної форми навчання для спеціальності 263 Цивільна безпека/ О.В. Столбченко – Д.: НГУ – 2019.
2. Порядок організації та проведення психофізіологічної експертизи працівників для виконання робіт підвищеної небезпеки та тих, що потребують професійного добору, затверджено Наказом МОЗ України і Держгірпромнагляду 2008р.
3. Методичні вказівки до самостійної роботи «Вивчення психофізіологічних аспектів безпеки життєдіяльності та параметрів працездатності людини» для спеціальності 263 Цивільна безпека /Чеберячко С.І. – Д.: НГУ – 2019.

Політика виставлення балів.

Виставлення балів ґрунтується на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами, які також використовуються для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent

74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Форми оцінювання.

- Поточний контроль – тестування, опитування.
- Оцінювання виконання та захисту практичних завдань.
- Підсумковий контроль – іспит у письмовій формі.

Перелік питань підсумкового контролю

Перелік питань підсумкового контролю

1. Предмет психофізіологічні основи безпеки професійної діяльності.
2. Історія виникнення психології праці як наукової дисципліни.
3. Завдання психології праці.
4. Класифікації професій, психологічна класифікація професій за О. Климовим.
5. Психологічне тлумачення професії і праці.
6. Методи психології праці.
7. Особистісне та професійне становлення: психологічні закономірності професіогенезу.
8. Особливості взаємодії особистісного та професійного становлення на різних етапах онтогенезу.
9. Особистий сенс професійної діяльності людини.
10. Психолого-педагогічні аспекти системи професійної орієнтації.
11. Професійна інформація як складова системи профорієнтації.
12. Професійний добір та професійний відбір як складові системи професійної орієнтації.
13. Поняття професійного самовизначення особистості. Вимоги на ринку праці до особистості сучасного фахівця. Професіоналізація особистості.
14. Методи, що застосовуються в системі професійної орієнтації.
15. Психологічні проблеми професійної переорієнтації особи: адаптація та реабілітація.
16. Психологічні особливості професійного навчання: неперервна професійна освіта.
17. Психологічні проблеми стимулювання трудової діяльності.
18. Мотивація праці та задоволеність роботою.
19. Ефективність трудової діяльності.
20. Фактори впливу на продуктивність праці. Суб'єктивні та об'єктивні фактори.
21. Класифікація та структура мотивів праці.
22. Методи дослідження мотивів діяльності працівника.
23. Мотивація праці фахівця в процесі неперервного професійного розвитку.
24. Аналіз підходів до стимулювання мотивації праці.
25. Поняття «продуктивність» і «працездатність» особи в професійній діяльності.

26. Детермінанти продуктивності праці.
27. Прямі та непрямі показники продуктивності праці.
28. Динаміка працездатності в процесі трудової діяльності, тривалість робочого часу та продуктивність праці.
29. Психічні стани людини в праці.
30. Психологічні проблеми організації режиму праці та відпочинку.
31. Психологічні проблеми прогнозування успішності діяльності.
32. Фактори професійного середовища, що забезпечують високу працездатність та функціональний стан особи.
33. Професіограма та психограма праці. Види професіограм.
34. Професіографічний опис трудової діяльності.
35. Суб'єкт праці та професійно значущі якості особистості.